

SPECIALE ONDERWIJSLEERMIDDELEN (SOL)

JAARVERSLAG 2011 & 2012

Vlaams Ministerie van onderwijs en vorming
Agentschap voor onderwijsdiensten (AgODi)
Scholen Basisonderwijs en CLB
Cel Speciale Onderwijsleermiddelen
Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel

Vlaamse overheid

Eindredactie

Daphne Rombauts
AgODi Scholen Basisonderwijs en CLB

Met medewerking van

Andrea Eerdekens, An Segers, Nicole Tibau, Matthias Waegemans
AgODi Scholen Basisonderwijs en CLB

Verantwoordelijke uitgever

Guy Janssens
Administrateur-generaal;
Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi)
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel

Lay-Out

Kim Baele

Foto

Student en functiebeperking cursief

Depotnummer

D/2013/3241/202

Inhoud

Inleiding..... 3

Basisonderwijs, secundair onderwijs en hoger onderwijs 4

Aanvragen en kenmerken van leerlingen/studenten 5

Aantal aanvragen

Verdeling aanvragen per niveau

Verdeling aanvragers per niveau, geslacht en onderwijsnet voor 2011 (zonder tolkondersteuning)

Evolutie aantal aanvragers en aanvragen

Doventolkondersteuning en kopieën van notities van medestudenten 8

Tolkuren Vlaamse Gebarentaal (VGT)

Schrijftolkuren

Evolutie gemiddeld aantal tolkuren

Kopieën notities medestudenten

Volwassenenonderwijs (VWO) & Basiseducatie..... 14

Aanvragen en kenmerken van cursisten 16

Aantal aanvragen

Evolutie aantal aanvragers en aanvragen

Doventolkondersteuning en kopieën van notities van medecursisten..... 18

Tolkuren Vlaamse Gebarentaal (VGT)

Schrijftolkuren

Kopieën van notities van medecursisten

Financieel overzicht 2011 en 2012 20

Beschikbare middelen

Bestedingen van de beschikbare middelen

Verdeling van de beschikbare middelen over de onderwijsniveaus

Gebruik van het krediet per doelgroep

Effectief gebruikt krediet per doelgroep

Evolutie van de beschikbare middelen

Recuperaties apparatuur

Beheerscomité Speciale Onderwijsleermiddelen 2011 28

Conclusies en beleidsaanbevelingen..... 30

Inleiding

De Cel Speciale Onderwijsleermiddelen (SOL) van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) kent hulpmiddelen toe aan leerlingen met een handicap die de lessen volgen in een basisschool of een secundaire school voor gewoon onderwijs, alsook aan studenten uit het hoger onderwijs en cursisten uit de basiseducatie en het volwassenenonderwijs. De decretale basis hiertoe is te vinden in het onderwijsdecreet VII.

'Speciale onderwijsleermiddelen' zijn hulpmiddelen die personen met een handicap toelaten om het onderwijsleerproces in een gewone school te volgen en die de beperkingen geheel of gedeeltelijk opheffen.

De speciale onderwijsleermiddelen omvatten onder andere **technische apparatuur**, zoals een leesloep of brailleleesregel, **ergonomisch meubilair** of **omzettingen** van leerboeken en studiemateriaal in braille of grootletterdruk. Ook de kosten voor herstellingen van toegekende hulpmiddelen kunnen in aanmerking komen voor financiering. Een nominatieve lijst met hulpmiddelen die in aanmerking komen voor financiering bestaat niet.

Technische hulpmiddelen die naast de schoolse situatie ook in een ruimere sociale context gebruikt kunnen worden en gemakkelijk verplaatsbaar zijn van de school naar de thuissituatie worden gefinancierd door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH).

De toegekende hulpmiddelen (voor zover het over concreet materiaal gaat) blijven eigendom van AgODi, maar de onderwijsinstelling is verantwoordelijk voor het beheer ervan. Aangekochte hulpmiddelen kunnen wel worden doorgegeven aan andere leerlingen/studenten. AgODi staat in voor de opvolging en de overdracht van de aangekochte technische hulpmiddelen.

Het grootste deel van de beschikbare middelen gaat naar de ondersteuning van leerlingen, studenten en cursisten met een auditieve handicap. Deze ondersteuning bestaat uit de financiering van **tolkuren Vlaamse Gebarentaal**, **schrijftolkuren** en de financiering van **kopieën van nota's medestudenten**.

De doelgroep van de speciale onderwijsleermiddelen wordt gevormd door personen met een handicap. Leerlingen, studenten of cursisten met leerstoornissen komen hiervoor niet in aanmerking. Voor deze doelgroep neemt het beleidsdomein Onderwijs andere initiatieven zoals de financiering van het proefproject ADIBib, waar schoolboeken digitaal worden bewerkt, en de financiering van dyslexiesoftware.

basisonderwijs
secundair onderwijs
hoger onderwijs

Aanvragen en kenmerken van leerlingen/studenten

1 Aantal aanvragen

AgODi ontving **704 aanvragen in 2011**, waarvan:

- 568 aanvragen voor speciale onderwijsleermiddelen, exclusief tolkuren
- 68 aanvragen voor ondersteuning door een tolk Vlaamse Gebarentaal
- 68 aanvragen voor ondersteuning door een schrijftolk

Opmerking: van de aanvragers deden achttien leerlingen/studenten een aanvraag voor zowel gebarentaal- als schrijftolkuren.

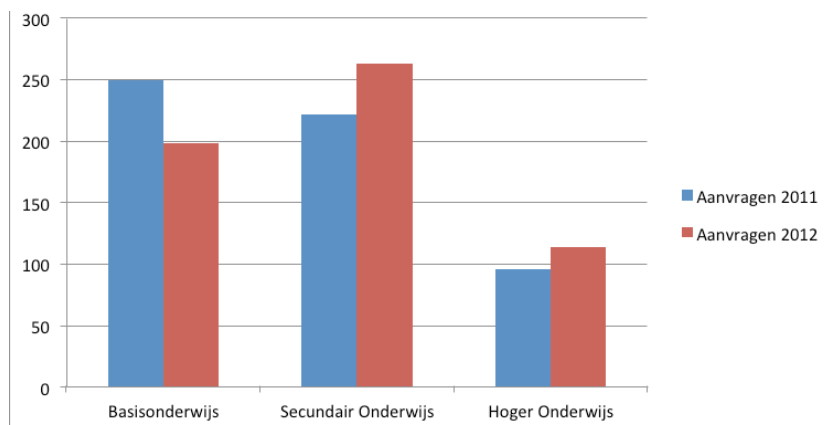
AgODi ontving **706 aanvragen in 2012**, waarvan:

- 575 aanvragen voor speciale onderwijsleermiddelen, exclusief tolkuren
- 63 aanvragen voor ondersteuning door een tolk Vlaamse Gebarentaal
- 68 aanvragen voor ondersteuning door een schrijftolk

Opmerking: van de aanvragers deden veertien leerlingen/studenten een aanvraag voor zowel gebarentaal- als schrijftolkuren.

2 Verdeling aanvragen per niveau

Figuur 1: aantal aanvragen per niveau in de kalenderjaren 2011 en 2012

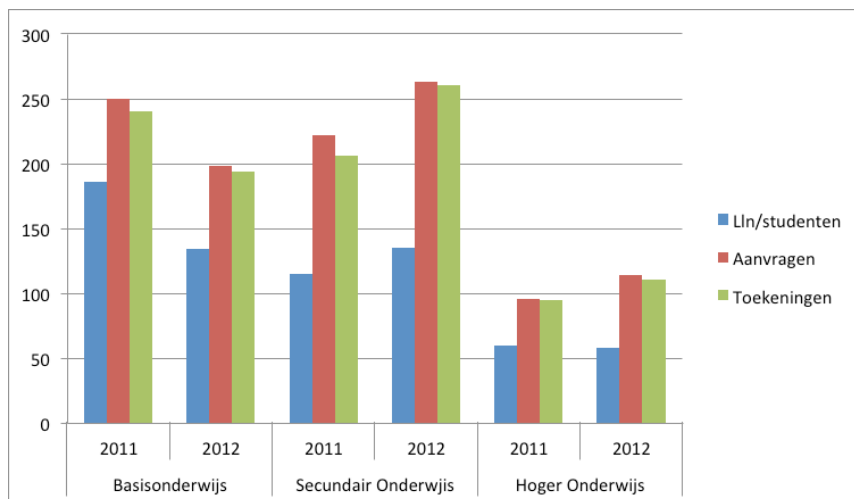
Uit bovenstaande figuur blijkt dat in 2011 de meeste aanvragen voor speciale onderwijsleermiddelen gedaan werden voor leerlingen uit het basisonderwijs. In 2012 daarentegen daalt het aantal aanvragen voor dit onderwijsniveau en hebben de meeste aanvragen betrekking op leerlingen uit het secundair onderwijs. Globaal bekeken werden er in 2012 maar twee aanvragen meer ingediend dan het jaar tevoren.

Onderstaande tabel toont naast het aantal aanvragen ook het aantal leerlingen/studenten die een aanvraag deden. Het aantal toekenningen geeft weer hoeveel aanvragen resulteerden in een positieve beslissing (hetzij een nieuwe toekenning, hetzij de recuperatie van een eerder aangekocht hulpmiddel). Niet opgenomen in deze aantallen zijn de negatieve of uitgestelde beslissingen.

	2011			2012		
	leerlingen	aanvragen	toekenningen	leerlingen	aanvragen	toekenningen
Basis	186	250	240	134	198	194
Secundair	115	222	206	135	263	261
Hoger	60	96	95	58	114	111
Totaal	361	568	541	327	575	566
	+ 136 aanvragen tolkondersteuning			+ 131 aanvragen tolkondersteuning		

We zien dat in 2012 het globale aantal leerlingen daalt, terwijl het aantal aanvragen licht stijgt t.o.v. 2011. Een leerling/student deed gemiddeld 1,76 in 2012 t.o.v. 1,57 aanvragen in 2011. Het aantal aanvragen voor tolkondersteuning daalt in 2012 met 3,6% daalt t.o.v. 2011.

Figuur 2: aantal leerlingen/studenten en aanvragen per niveau

Zowel in 2011 als in 2012 kwamen de minste aanvragen per leerling uit het basisonderwijs, gemiddeld 1,34 aanvragen per leerling in 2011 en gemiddeld 1,48 aanvragen per leerling in 2012. In het secundair werden er bijna twee aanvragen per leerling ingediend, gemiddeld 1,93 aanvragen per leerling in 2011 en gemiddeld 1,95 aanvragen per leerling in 2012. Voor het hoger onderwijs zien we een lichte stijging van het gemiddeld aantal aanvragen per student; respectievelijk van 1,6 in 2011 naar 1,96 in 2012. Daarnaast zien we dat de meeste aanvragen resulteerden in een positieve beslissing. Voor het basisonderwijs resulteerde in 2011 96% en in 2012 98% van de aanvragen in een positieve beslissing. Voor het secundair onderwijs lag dit cijfer in 2011 op 93% en in 2012 op 99%. En in het hoger onderwijs werd in 2011 99% en in 2012 97% van de aanvragen positief beantwoord.

3 Verdeling aanvragers per niveau, geslacht en onderwijsnet voor 2011 en 2012 (zonder tolkondersteuning)

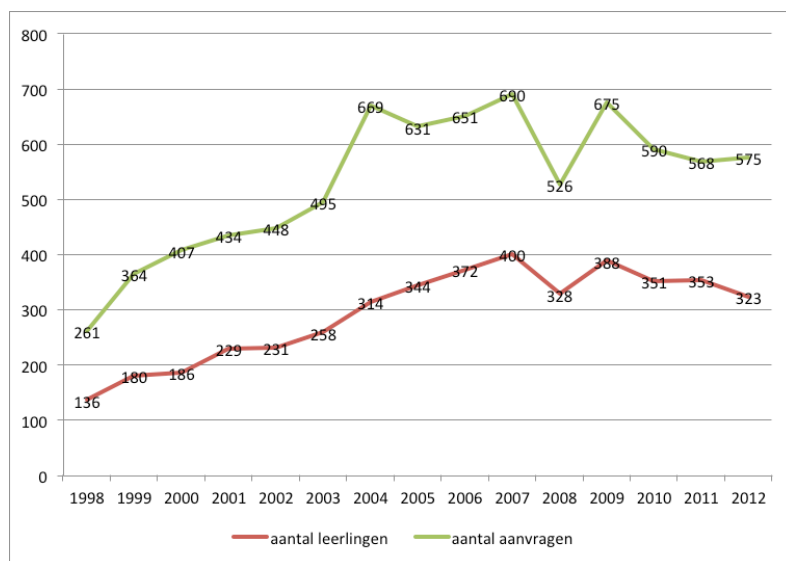
	2011							2012										
	GO!		OGO		VGO		To-taal	GO!		OGO		VGO		To-taal				
	J	M	J	M	J	M		J	M	J	M	J	M					
Kleuteronderwijs	1	2	2	3	16	26	50	5	0	2	3	18	13	41				
Lager onderwijs	7	7	24	14	48	38	138	10	6	10	7	30	31	94				
Secundair onderwijs	8	4	7	4	49	44	116	11	8	6	3	57	51	136				
Totaal	29		54		221		304	40		31		200		271				
	J				M				J				M					
Hoger onderwijs	26				34				60	22				36				58
Algemeen totaal								364								329		

Legende: GO!: Gemeenschapsonderwijs; OGO: Officieel Gesubsidieerd Onderwijs; VGO: Gesubsidieerd Vrij Onderwijs¹

Zowel in het basisonderwijs als in het secundair onderwijs zitten de meeste aanvragers in het Gesubsidieerd Vrij Onderwijs².

4 Evolutie aantal aanvragers en aanvragen

Figuur 3: evolutie aantal leerlingen/studenten en aantal aanvragen

Deze figuur geeft de evolutie weer gedurende de laatste vijftien jaar van het aantal leerlingen en studenten die een aanvraag indienden enerzijds en van het aantal aanvragen anderzijds. We zien dat in 2011 het aantal aanvragen de dalende trend van 2010 verder zet, terwijl het aantal aanvragers ongeveer stabiel blijft, in tegenstelling tot 2012 waar het aantal aanvragen opnieuw licht stijgt en het aantal aanvragers daalt. De oorzaak hiervan is onbekend.

¹ De leerlingen/studenten die tolkondersteuning vroegen, werden niet opgenomen in dit overzicht.

² Er zijn in 2011 353 en in 2012 323 unieke leerlingen/studenten die een of meerdere aanvragen – andere dan tolkondersteuning – indienden. Omdat beide kalenderjaren over twee schooljaren lopen, zijn er aanvragers die in verscheidene niveaus en/of netten meetellen als gevolg van een schoolverandering of door de overgang naar een ander onderwijsniveau. Deze leerlingen/studenten worden dus in verscheidene niveaus en/of netten opgenomen in de aantallen.

Dovertolkondersteuning en kopieën van notities van medestudenten

Leerlingen en studenten met een auditieve handicap die les volgen in het gewoon onderwijs komen in aanmerking voor door de overheid gefinancierde **tolkuren Vlaamse Gebarentaal en/of schrijftolkuren**. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan en de procedure om deze tolkuren aan te vragen bij AgODi worden beschreven in de omzendbrief 'Ondersteuning van leerlingen/studenten met een auditieve handicap in het gewoon voltijds secundair en hoger onderwijs'.³

Sinds september 2008 worden er ook tolkuren toegekend aan cursisten met een auditieve handicap in het volwassenenonderwijs. Die procedure wordt beschreven in de omzendbrief 'Speciale onderwijsleermiddelen in het volwassenenonderwijs – Schooljaar 2011-2012'.⁴

De school voor gewoon onderwijs is verantwoordelijk voor de organisatie en de uitvoering van de door AgODi toegekende tolkuren Vlaamse Gebarentaal binnen onderwijs. De tolk wordt aangevraagd bij het tolkenbureau CAB (Vlaamse Communicatie Assistentie Bureau voor Doven vzw) dat in Vlaanderen verantwoordelijk is voor het uitsturen en uitbetalen van de tolken Vlaamse Gebarentaal. Om voor alle leerlingen, studenten en cursisten een optimale ondersteuning te kunnen bieden, wordt het aantal uren dat door de Vlaamse overheid wordt toegekend en door het CAB wordt bemiddeld, stelselmatig opgetrokken. **De laatste jaren blijkt echter steeds meer dat één van de knelpunten de invulling van de tolkuren is.** Er kunnen in Vlaanderen moeilijk voldoende tolken Vlaamse Gebarentaal worden gevonden om alle noden binnen de onderwijssector in te vullen. Sinds september 2008 kunnen de centra voor Volwassenenonderwijs ook de opleiding Vlaamse Gebarentaal organiseren. Zo probeert men het tekort aan tolken Vlaamse Gebarentaal enigszins weg te werken.

Meer informatie over o.a. het aantal uren Vlaamse Gebarentaal dat getolkt werd in 2011 en 2012, vindt u in het statistisch jaaroverzicht van het CAB, via <http://www.cabvlaanderen.be/>.

3 Omzendbrief NO/2009/02, te vinden via <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=14091>

4 Omzendbrief NO/2009/01, te vinden via <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=14092>

Voor leerlingen, studenten en cursisten die gebruik maken van een schrijftolk, ontvangen de onderwijsinstellingen een bedrag en gaan de aanvragers zelf op zoek naar een geschikte schrijftolk die aan de bestaande diplomavooraarden moet voldoen.

Tolkgebruikers en andere niet-horende leerlingen, studenten en cursisten kunnen eveneens de terugbetaling aanvragen van **kopieën van notities van medestudenten**. Deze ondersteuningsvorm is dus ook bedoeld voor personen met een auditieve handicap. Voor deze toekenningen wordt een maximumbedrag gehanteerd:

- Aan leerlingen van het secundair onderwijs wordt maximaal 75€ per schooljaar toegekend
- Aan studenten van het hoger onderwijs wordt maximaal 100€ per academiejaar toegekend
- Aan cursisten in het volwassenenonderwijs wordt maximaal 37,50€ per centrum per semester toegekend.

1 Tolkuren Vlaamse Gebarentaal (VGT)

Voor het school-/academiejaar 2011-2012:

- 67 leerlingen/studenten vroegen tolkuren VGT aan
- 64 leerlingen/studenten ontvingen effectief tolkuren VGT

Voor het school-/academiejaar 2012-2013:

- 67 leerlingen/studenten vroegen tolkuren VGT aan
- 64 leerlingen/studenten ontvingen effectief tolkuren VGT

Aanvragen die niet in een toekenning van tolkuren resulteren, betreffen onvolledige aanvragen die niet vervolledigd werden.

Aantal aanvragers VGT per geslacht en per niveau:

	2011-2012			2012-2013		
	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal
Secundair onderwijs	35	18	53	33	20	53
Hoger onderwijs	6	8	14	6	8	14
Totaal	41	26	67	39	28	67

Uit deze tabel blijkt dat het aantal tolkgebruikers VGT over de schooljaren heen, zowel in het secundair onderwijs als in het hoger onderwijs, constant blijft.

Aantal aangevraagde en toegekende tolkuren per niveau:

	Totaal pakket 2011 - 2012		Totaal pakket 2012 - 2013	
	Aangevraagde uren	Toegekende uren	Aangevraagde uren	Toegekende uren
Secundair onderwijs	17.401	14.259,5	22.787	19.669,5
Hoger onderwijs	4.097	2.714,5	5.187	3.590,5
Totaal	21.498	16.975	27.974	23.260

Ondanks een jaarlijkse verhoging van het totale pakket beschikbare tolkuren VGT waren er in het schooljaar 2011-2012 niet voldoende tolkuren VGT om aan de vraag te voldoen. Daarom werd het aantal beschikbare uren opgetrokken van 19.600 voor het schooljaar 2011-2012 naar 32.600 voor het schooljaar 2012-2013. Zoals uit de tabel blijkt werden desondanks niet alle aangevraagde uren toegekend. De oorzaak hiervan ligt bij het feit dat sommige aanvragen niet voldoen aan de voorwaarden of dat er uren werden teruggegeven als gevolg van diverse wijzigingen in de loop van het schooljaar.

2 Schrijftolkuren

Voor het school-/academiejaar 2011-2012:

- 65 leerlingen/studenten vroegen schrijftolkuren aan
- 59 leerlingen/studenten ontvingen effectief schrijftolkuren

Voor het school-/academiejaar 2012-2013:

- 70 leerlingen/studenten vroegen schrijftolkuren aan
- 58 leerlingen/studenten ontvingen effectief schrijftolkuren

Aanvragen die niet in een toekenning van tolkuren resulteren, betreffen laattijdige aanvragen of aanvragers die van de oorspronkelijk ingediende aanvraag afzien.

Aantal aanvragers per geslacht en per niveau:

	2011-2012			2012-2013		
	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal
Secundair onderwijs	19	19	38	23	21	44
Hoger onderwijs	12	15	27	10	16	26
Totaal	31	34	65	33	37	70

Uit deze tabel blijkt dat, in tegenstelling tot de tolkgebruikers VGT, het aantal schrijftolkgebruikers in het schooljaar 2012-2013 in het secundair onderwijs stijgt ten opzichte van het schooljaar 2011-2012. Het aantal schrijftolkgebruikers in het schooljaar 2012-2013 in het hoger onderwijs kent een lichte daling ten opzichte van het schooljaar 2011-2012. In het algemeen kunnen we stellen dat het aantal schrijftolkgebruikers is toegenomen over de schooljaren heen.

Aantal aangevraagde en toegekende schrijftolkuren per niveau:

	Totaal pakket 2011 - 2012		Totaal pakket 2012 - 2013	
	Aangevraagde uren	Toegekende uren	Aangevraagde uren	Toegekende uren
Secundair onderwijs	6.785	3.963	9.014	6.443
Hoger onderwijs	4.778	2.200,5	5.524	2.595
Totaal	11.563	6.163,5	14.538	9.038

Net als bij de tolkuren VGT blijkt dat het pakket schrijftolkuren voor het schooljaar 2011-2012 niet groot genoeg is om aan de vraag te voldoen. Het totale pakket voor het schooljaar 2011-2012 bedroeg 8.000 uren. Voor het schooljaar 2012-2013 werd het totale pakket verhoogd tot 16.500 uren. Dit beschikbare pakket tolkuren werd niet volledig opgevraagd. Zoals uit de tabel blijkt werden ook hier niet alle aangevraagde uren toegekend. De oorzaak hiervan ligt net als bij de tolkuren VGT bij het feit dat sommige aanvragen niet voldoen aan de voorwaarden of dat er uren werden teruggegeven als gevolg van diverse wijzigingen in de loop van het schooljaar.

3 Evolutie gemiddeld aantal tolkuren

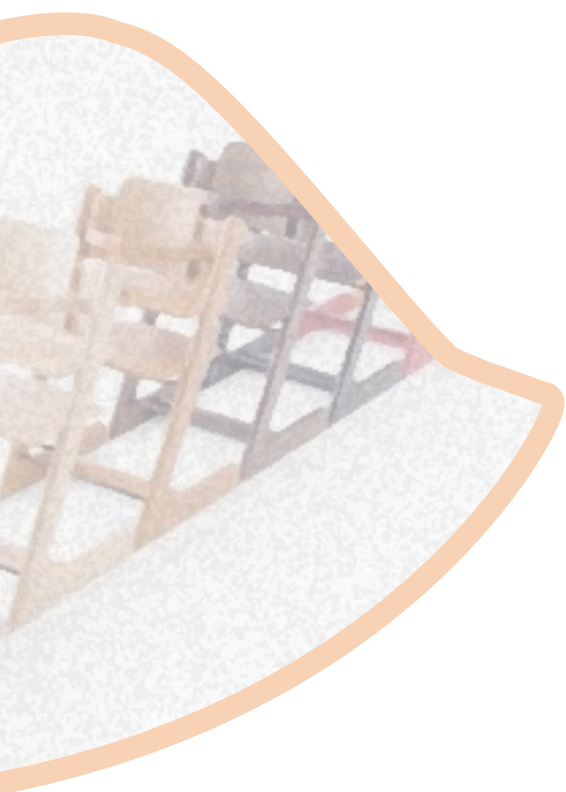
Om leerlingen, studenten en cursisten met een auditieve handicap in het gewoon onderwijs voldoende ondersteuning te bieden, probeert men jaarlijks het pakket tolkuren op een realistische (d.w.z. uitvoerbare) wijze te verhogen. In 2009 werden de nodige extra financiële inspanningen geleverd om aan de grote vraag naar tolkuren tegemoet te komen.

In 2012 werd nogmaals een financiële inspanning geleverd om aan de grote vraag naar tolkuren tegemoet te komen. Vanaf het schooljaar 2012-2013 kunnen alle aangevraagde tolkuren worden toegekend met een maximum gelijk aan het totale aantal lesuren.

De onderstaande tabel toont de aanzienlijke toename van het aantal tolkuren VGT per onderwijsvorm en –niveau.

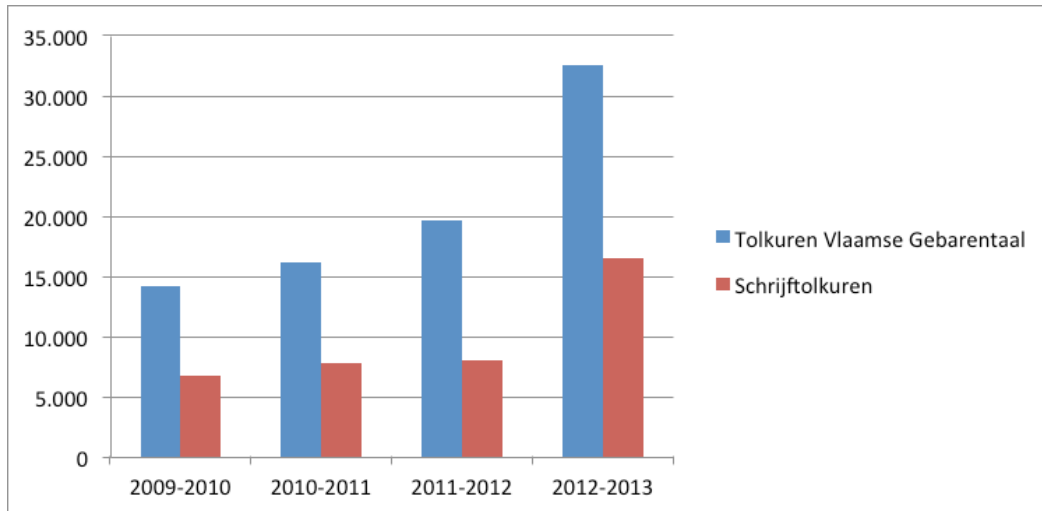
Initieel toegekende tolkuren						
	Tolkuren Vlaamse Gebarentaal			Schrijftolkuren		
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2009-2010	2010-2011	2011-2012
ASO	360	390	404	108	130	145
TSO/KSO	310	340	360	108	130	145
BSO	230	245	300	108	130	145
HO/UNIV	260	280	325	105	130	145

Maximaal aantal te verdelen uren, berekend op het maximale aantal lesuren, per lesniveau	
	Schooljaar 2012-2013
ASO	1.024
TSO/KSO	1.088
BSO	1.152
HO/UNIV	600

In de onderstaande figuur ziet u de aanzienlijke toename van het aantal tolkuren.

Figuur 4 : evolutie aantal tolkuren

4 Kopieën notities medestudenten

In 2011 ontvingen 31 leerlingen/studenten naast tolkuren nog een toekenning voor kopieën van notities van medestudenten en dit voor een totaalbedrag van 3.025 euro.

In 2012 ontvingen ook 31 leerlingen /studenten naast tolkuren nog een toekenning voor kopieën van notities van medestudenten en dit voor een totaalbedrag van 2.409,25 euro.

	2010	2011	2012
Aantal leerlingen/studenten	29	31	31
Totaal bedrag	€ 2.250,00	€ 3.025,00	€ 2.409,25
Gemiddeld bedrag per leerling/student	€ 77,59	€ 97,58	€ 77,72

Uit deze tabel blijkt dat het aantal aanvragers van kopieën van notities van medestudenten in 2011 en 2012 licht gestegen is ten opzichte van 2010. Het gemiddelde bedrag per leerling/student varieert sterk van schooljaar tot schooljaar. De verklaring hiervoor ligt bij het feit dat er voor leerlingen van het secundair onderwijs een ander maximumbedrag is vastgelegd dan voor studenten van het hoger onderwijs.

**volwassenenonderwijs (VWO)
basiseducatie**

Inleiding

Het decreet van 8 juli 1996 betreffende het onderwijs VII, zoals gewijzigd bij het decreet van 22 juni 2007, voorziet de mogelijkheid om vanaf 1 januari 2008 speciale onderwijsleermiddelen toe te kennen in het volwassenenonderwijs. Met 'speciale onderwijsleermiddelen' worden hulpmiddelen bedoeld die een volwassene met een handicap nodig heeft om het onderwijsleerproces in een **Centrum voor Basiseducatie** of **Centrum voor Volwassenenonderwijs** te kunnen volgen.

Een centrum kan speciale onderwijsleermiddelen aanvragen voor een cursist die ingeschreven is in een opleiding van een leergebied van de basiseducatie, van een studiegebied van het secundair volwassenenonderwijs, van een studiegebied van het hoger beroepsonderwijs of van een specifieke lerarenopleiding.

Voor het volwassenenonderwijs wordt voor de speciale onderwijsleermiddelen een jaarlijks budget voorzien. Deze middelen kunnen alleen gebruikt worden voor:

- Het inschakelen van een tolk **Vlaamse Gebarentaal en/of schrijftolk**
- De terugbetaling van kopieën van notities van medecursisten
- Het aanpassen van lesmateriaal zoals de omzetting in braille, vergrotende kopieën, digitale omzettingen of grootletterdruk.
- Speciale onderwijsleermiddelen kunnen in het volwassenenonderwijs niet gebruikt worden voor de aankoop of herstelling van technische hulpmiddelen.

In het volwassenenonderwijs werkt men met **semesters**.

2011 omvat

- Het tweede semester van schooljaar 2010-2011 (1 februari 2011 t.e.m. 30 juni 2011)
- Het eerste semester van schooljaar 2011-2012 (1 september 2011 – 31 januari 2012)

2012 omvat

- Het tweede semester van schooljaar 2011-2012 (1 februari 2012 – 30 juni 2012)
- Het eerste semester van schooljaar 2012-2013 (1 september 2012 – 31 januari 2013)

Aanvragen en kenmerken van cursisten

1 Aantal aanvragen

AgODi ontving 62 aanvragen in 2011 waarvan:

- 13 aanvragen voor speciale onderwijsleermiddelen andere dan tolkuren
- 45 aanvragen voor ondersteuning door een tolk Vlaamse Gebarentaal
- 4 aanvragen voor ondersteuning door een schrijftolk

Opmerking: één cursist deed een aanvraag voor zowel gebarentaal- als schrijftolkuren

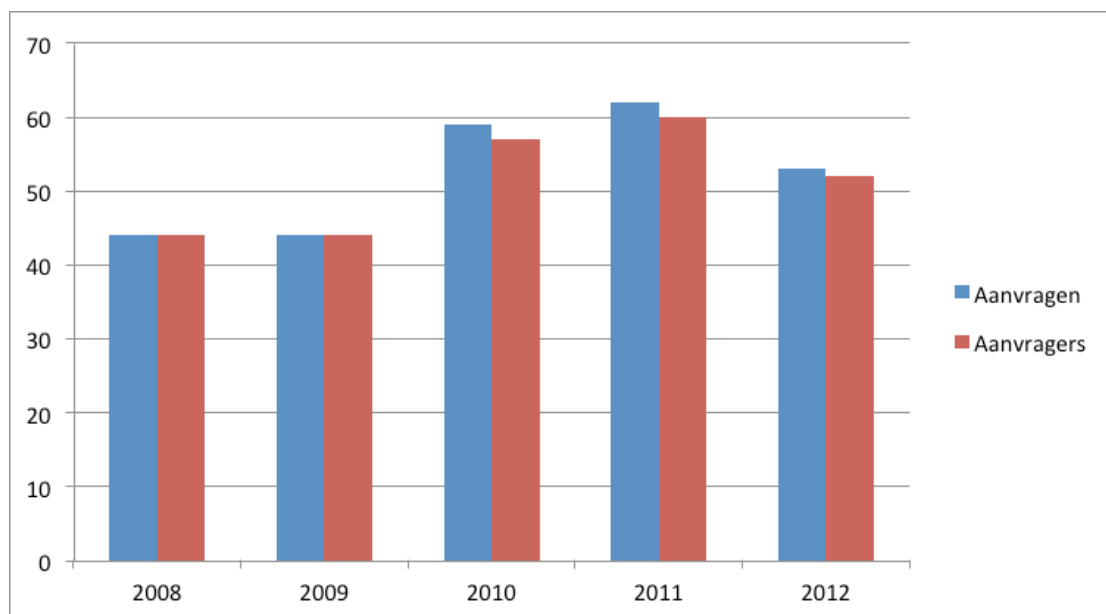
AgODi ontving 53 aanvragen in 2012 waarvan:

- 6 aanvragen voor speciale onderwijsleermiddelen andere dan tolkuren
- 42 aanvragen voor ondersteuning door een tolk Vlaamse Gebarentaal
- 5 aanvragen voor ondersteuning door een schrijftolk

Opmerking: één cursist deed een aanvraag voor zowel gebarentaal- als schrijftolkuren

2 Evolutie aantal aanvragers en aanvragen

Figuur 5: evolutie aantal cursisten en aantal aanvragen sinds de start

Verdeling aanvragen per semester:

		Aanvragen	Aanvragers	Toekenningen
2011	2010-2011 2e semester	24	24	23
	2011-2012 1e semester	37	37	33
2012	2010-2011 2e semester	24	23	24
	2011-2012 1e semester	29	29	26

Uit de tabel blijkt dat het aantal aanvragers in het volwassenenonderwijs in 2012 licht daalt ten opzichte van 2011. Verder valt het op dat het aantal aanvragen telkens hoger ligt in het tweede semester dan in het eerste. De verklaring hiervoor ligt in het feit dat de aanvraag voor tolkuren voor het eerste semester al eind juni moet gebeuren, terwijl cursisten vaak pas na die datum beslissen om in september in het volwassenenonderwijs in te stappen.

Doventolkondersteuning en kopieën van notities van medecursisten

1 Tolkuren Vlaamse Gebarentaal (VGT)

		Aantal aanvragen	Aantal toekenningen
2011	2010-2011 – 2e semester	18	17
	2011-2012 – 1e semester	26	22
2012	2011-2012 – 2e semester	18	18
	2012-2013 – 1e semester	24	21

Aanvragen die niet in een toekenning resulteren werden laattijdig ingediend of aanvragers vervolledigden hun dossier niet.

Toekenning tolkuren Vlaamse Gebarentaal (in aantal uren):

Gebruik van de tolkuren Vlaamse Gebarentaal				
	2011		2012	
	2010-2011 2e semester	2011-2012 1e semester	2011-2012 2e semester	2012-2013 1e semester
Aangevraagde uren	3.668	4.753	3.528	4.204
Toegekende uren	734	3.343	1.054	3.352

Toekenning van de tolkuren Vlaamse Gebarentaal (in percentage van de moduleduur):

	% toegekende uren VGT	Bij eerste toekenning	Na herverdeling
2011	2010-2011 2e semester	18,50%	26,50%
	2011-2012 1e semester	25,00%	28,63%
2012	2011-2012 2e semester	27,49%	45,50%
	2012-2013 1e semester	70,00%	100%

Opmerkelijk is het feit dat door de extra financiële inspanning in 2012 bij een eerste toekenning al 70% van de aangevraagde tolkuren kan worden toegekend en na de herverdeling zelfs 100%.

2 Schrijftolkuren

Toekenning schrijftolkuren:

Gebruik van de schrijftolkuren				
	2011		2012	
	2010-2011 2e semester	2011-2012 1e semester	2011-2012 2e semester	2012-2013 1e semester
Aantal aanvragen	2	2	3	2
Aantal toekenningen	2	2	3	2
Toegekende uren	145	95	90	111

Toekenning van de schrijftolkuren (in percentage van de moduleduur):

		% toegekende uren
2011	2010-2011 2e semester	25,00%
	2011-2012 1e semester	25,00%
2012	2011-2012 2e semester	25,00%
	2012-2013 1e semester	70,00%

Er waren geen laattijdige aanvragen voor schrijftolkuren of cursisten die hun dossier niet vervolledigden. Er was geen herverdeling van schrijftolkuren.

3 Kopieën van notities van medecursisten

Volgend overzicht toont het aantal cursisten dat naast tolkuren nog een toekenning kreeg voor kopieën van notities van medecursisten.

	2010-2011 2e semester	2011-2012 1e semester	2011-2012 2e semester	2012-2013 1e semester
Aantal cursisten	1	7	1	1
Totaal bedrag	€ 37,50	€ 262,50	€ 37,50	€ 37,50
Bedrag per cursist	€ 37,50	€ 37,50	€ 37,50	€ 37,50

**financieel overzicht
2011 en 2012**

1 Beschikbare middelen

Voor het kalenderjaar 2011 bedroeg het totale beschikbare krediet voor de toekenning van speciale onderwijsleermiddelen aan personen met een handicap 1.544.000 euro, net zoals voor het kalenderjaar 2010.

Voor het kalenderjaar 2012 was de situatie complexer. Met het oog op een spectaculaire verhoging van de tolkuren ter ondersteuning van personen met een auditieve handicap werd in 2012 nieuw budget vrijgemaakt. Zo werd voor de financiering van de overeenkomst met het CAB voor de schooljaren 2012-2013 en 2013-2014 (i.f.v. de betaling en bemiddeling van tolkuren Vlaamse Gebarentaal) een beschikbaar krediet van 3.326.000 euro gecreëerd, waarvan 2.469.000 euro extra bijkomend krediet was en 857.000 euro overgeheveld werd vanuit de "gewone middelen SOL", zijnde de 1.544.000 euro.

Voor de verhoging van de schrijftolkuren werd in 2012 nog een extra budget van 255.000 euro toegevoegd aan de 'gewone middelen SOL', waardoor het totale beschikbare krediet voor de toekenning van speciale onderwijsleermiddelen aan personen met een handicap voor 2012 (incl. schrijftolkuren, excl. tolkuren VGT) 942.000 euro bedroeg.

In totaal betekent dit dat er voor 2012 4.268.000 euro beschikbare middelen voor de toekenning van speciale onderwijsleermiddelen (incl. tolkuren) waren. Let wel: de 3.326.000 euro voor de tolkuren Vlaamse Gebarentaal geldt voor de schooljaren 2012-2013 en 2013-2014.

2 Bestedingen van de beschikbare middelen

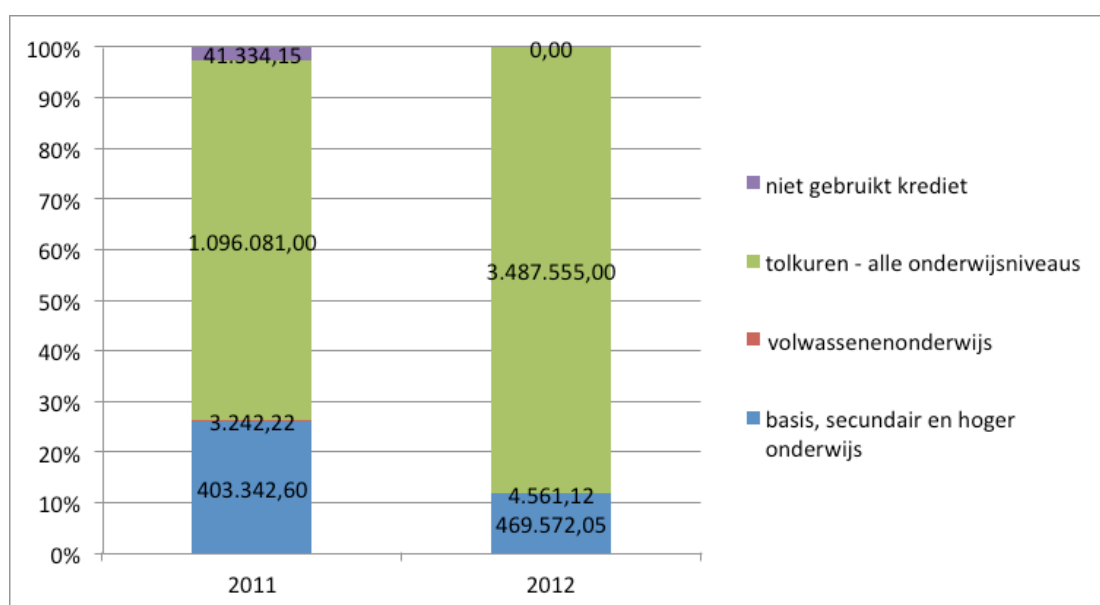
	2011	2012
A. Speciale onderwijsleermiddelen, exclusief tolkuren		
1. Basis, secundair en hoger onderwijs		
Voor de leerlingen/studenten met een auditieve handicap		
Kopieën notities medestudenten	€ 3.025,00	€ 2.409,25
Voor de leerlingen/studenten met een visuele handicap		
Aanpassingen lesmateriaal in braille	€ 125.969,08	€ 192.178,33
Aanpassingen lesmateriaal in grootletterdruk op maat	€ 151.405,62	€ 202.886,30
Kopieën notities medestudenten en vergrotende kopieën	€ 9.666,60	€ 10.694,53
Technische hulpmiddelen voor blinden	€ -	€ 6.758,73
Technische hulpmiddelen voor slechtzienden	€ 81.397,03	€ 37.074,14
Voor de leerlingen/studenten met een fysieke handicap		
Aanpassingen lesmateriaal in digitale vorm	€ 2.861,60	€ 3.614,50
Kopieën notities medestudenten	€ 919,91	€ 310,87
Technische hulpmiddelen	€ 20.510,64	€ 10.879,51
☐ Herstellingen technische hulpmiddelen	€ 7.587,12	€ 2.765,89
2. Volwassenenonderwijs		
Voor de cursisten met een auditieve handicap		
Kopieën notities medestudenten	€ 300,00	€ 75,00
Voor cursisten met een visuele handicap		
Aanpassingen van lesmateriaal in braille	€ 1.244,37	€ 3.516,92
Aanpassingen van lesmateriaal in grootletterdruk	€ 1.697,85	€ 969,20
Totaal speciale onderwijsleermiddelen, exclusief tolkuren	€ 406.584,85	€ 474.133,17
B. Tolkuren		
1. Tolkuren Vlaamse Gebarentaal		
	€ 856.081,00	€ 2.992.555,00
2. Schrijftolkuren		
	€ 240.000,00	€ 495.000,00
Totaal tolkuren	€ 1.096.081,00	€ 3.487.555,00
Totaal speciale onderwijsleermiddelen, inclusief tolkuren	€ 1.502.665,85	€ 3.961.688,17

Uit de tabel blijkt dat in 2011 1.502.665,85 euro werd gebruikt van het beschikbare krediet. In 2012 werd er 3.961.688,17 euro gespendeerd aan de speciale onderwijsleermiddelen. De oorzaak van deze aanzienlijke stijging hangt samen met de verhoging van de tolkuren vanaf het schooljaar 2012-2013.

De besteding van 2.992.555 euro voor de tolkuren Vlaamse Gebarentaal is 90% dat als voorschot is betaald van de 3.326.000 euro van de overeenkomst met het CAB voor de betaling en bemiddeling van tolkuren Vlaamse Gebarentaal voor de schooljaren 2012-2013 en 2013-2014.

3 Verdeling van de beschikbare middelen over de onderwijsniveaus

Figuur 6: gebruikt krediet in 2011 en 2012

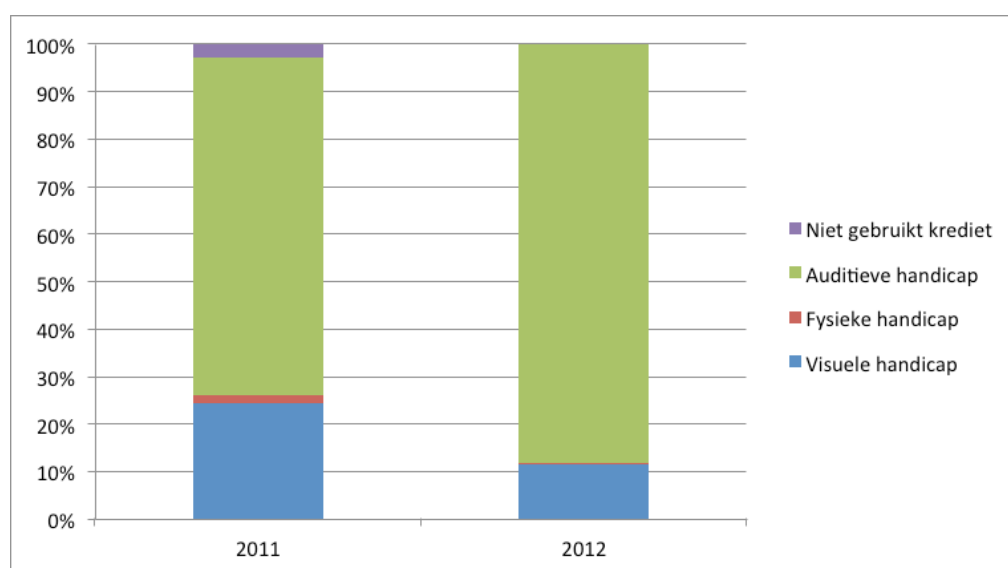
Van het totale krediet voor 2011 werd 26,1% besteed aan speciale onderwijsleermiddelen (exclusief tolkuren) voor leerlingen en studenten in het lager, secundair en hoger onderwijs. Maar 0,2% werd gebruikt voor het volwassenenonderwijs. 71% werd besteed voor de ondersteuning van de tolkuren voor alle onderwijsniveaus. De resterende 2,7% van het totale krediet werd niet benut.

Van het totale krediet voor 2012 werd 11,9% besteed aan de speciale onderwijsleermiddelen (exclusief tolkuren) voor leerlingen en studenten in het lager, secundair en hoger onderwijs. Maar 0,1% werd gebruikt voor het volwassenenonderwijs. De resterende 88% werd besteed voor de ondersteuning van de tolkuren voor alle onderwijsniveaus.

4 Gebruik van het krediet per doelgroep

Tabel: gebruikt krediet naar doelgroep voor de kalenderjaren 2011 en 2012

Doelgroep	2011		2012	
	Gebruikt krediet	% van het totale krediet	Gebruikt Krediet	% van het totale krediet
Auditieve handicap	€ 1.099.406,00	71,21%	€ 3.489.964,25	88,09%
Visuele handicap	€ 378.967,67	24,54%	€ 456.844,04	11,53%
Fysieke handicap	€ 24.292,15	1,57%	€ 14.804,88	0,37%
Niet gebruikt krediet	€ 41.334,15	2,68%	€ 0,00	0,00%
Totaal	€ 1.544.000,00	100,00%	€ 3.961.688,17	100,00%

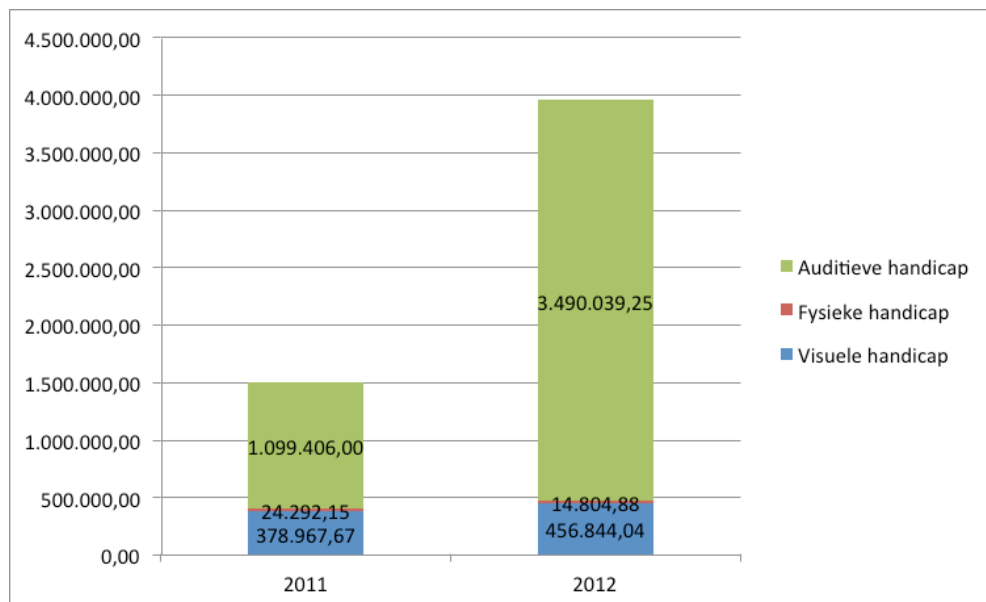
Uit de tabel en de figuur blijkt dat zowel in 2011 en 2012 meer dan de helft van het beschikbare krediet wordt besteed aan de ondersteuning van leerlingen, studenten en cursisten met een auditieve handicap. Het grootste deel van dat budget gaat naar de financiering van tolken Vlaamse Gebarentaal en schrijftolken.

In 2011 gaat ongeveer één vierde van de middelen voor speciale onderwijsleermiddelen naar aanpassingen van lesmateriaal (voornamelijk omzettingen in braille en grootletterdruk) en hulpmiddelen (zoals leesloepen en brailleleesregels) voor personen met een visuele handicap. In 2012 is dit gedaald naar ongeveer een tiende van de middelen.

De hulpmiddelen die worden toegekend ter ondersteuning van leerlingen met een fysieke handicap (voornamelijk aangepaste tafels en stoeltjes in het lager onderwijs) vertegenwoordigen maar een klein deel van het beschikbaar budget: minder dan 2%.

5 Effectief gebruikt krediet per doelgroep

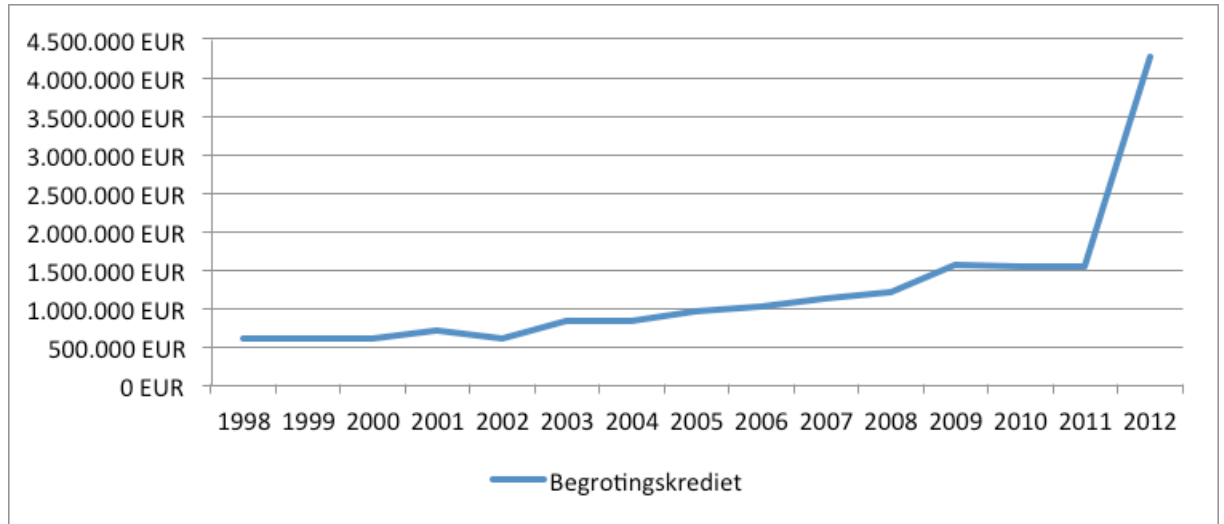
Figuur 8: effectief gebruikt krediet in 2011 en 2012 per doelgroep

Uit figuur 8 blijkt dat het overgrote deel van de financiële middelen wordt besteed aan personen met een auditieve handicap, respectievelijk 71,21% in 2011 en 88,09% in 2012. Gevolgd door hulpmiddelen en aanpassingen van lesmateriaal ter compensatie van een visuele handicap, respectievelijk 24,54% in 2011 en 11,53% in 2012. Een kleine minderheid van de middelen gaat naar hulpmiddelen voor leerlingen en studenten met een fysieke handicap.

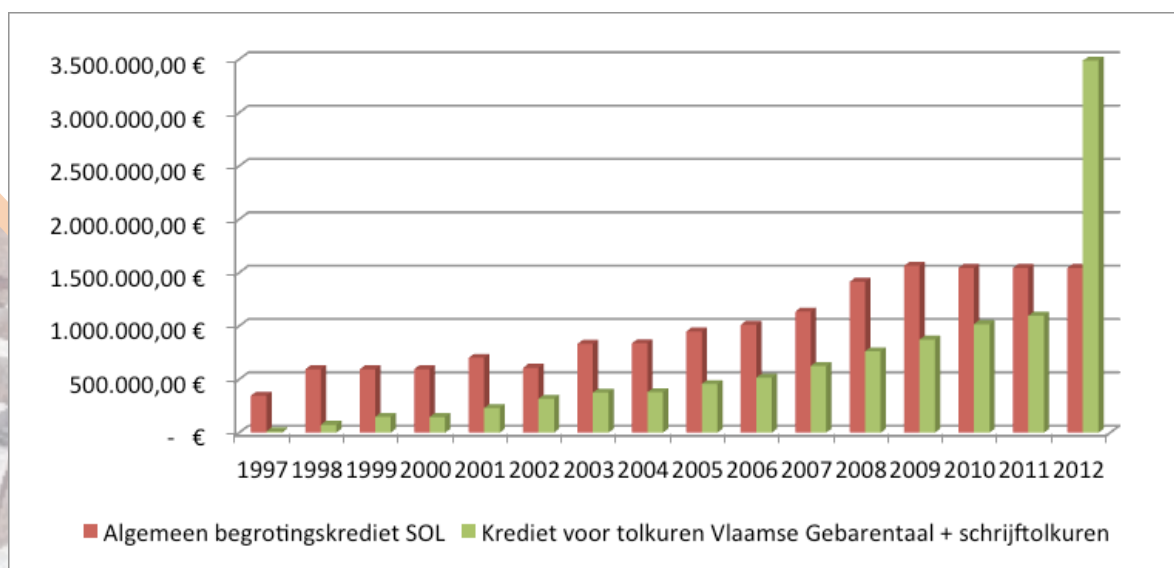
6 Evolutie van de beschikbare middelen

Figuur 9: globaal

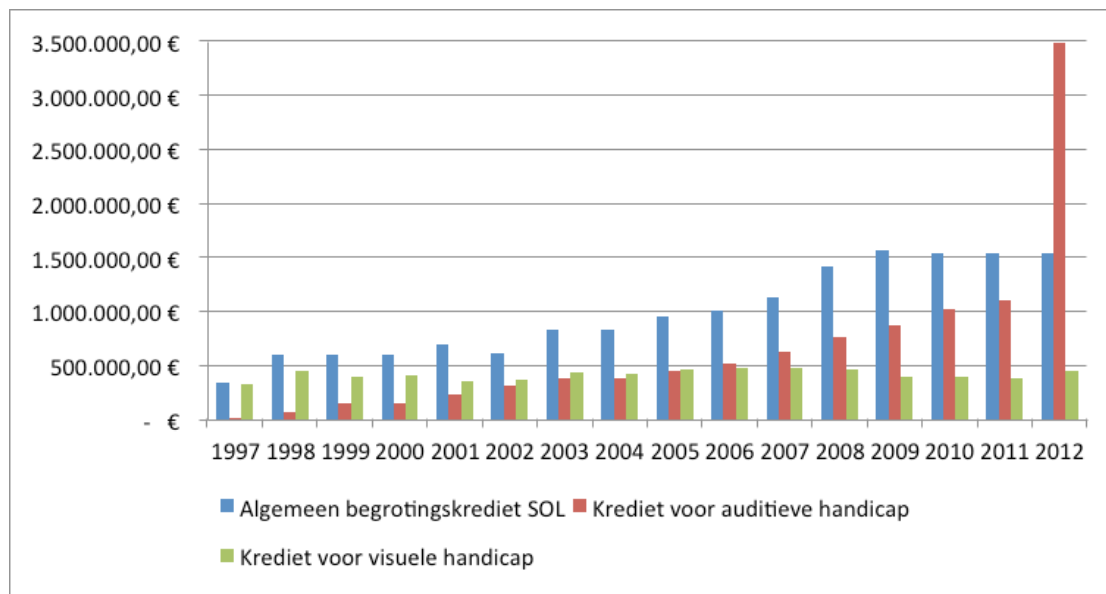
Het totale beschikbare krediet is de laatste 15 jaar bijna constant gestegen met amper twee dalingen tussen 2001 en 2002 en een kleine daling tussen 2009 en 2010 (het verbruikte krediet is in deze laatste periode weliswaar toegenomen). In 2010 en 2011 bleef het begrotingskrediet stabiel op 1.544.000,00 euro. In 2012 was er een sterke stijging te wijten aan het extra krediet dat gecreëerd werd voor de tolkuren Vlaamse Gebarentaal en schrijftolkuren.

Figuur 10: algemeen begrotingskrediet SOL per doelgroep

Naast een bijna constante stijging van het beschikbare krediet is ook het krediet dat wordt gebruikt voor tolkuren Vlaamse Gebarentaal en schrijftolkuren onderhevig aan een continue stijging. Deze stijging vindt ook plaats in het aandeel dat dit laatste inneemt in de voorziene kredieten; het percentage dat uitbesteed wordt aan tolkuren Vlaamse Gebarentaal en schrijftolkuren blijkt dus ook toe te nemen. In 2012 werden hiervoor zelfs extra kredieten aangesproken om de verhoging van het aan tolkuren vanaf schooljaar 2012-2013 te kunnen financieren.

Figuur 11: evolutie van de kredieten voor personen met een auditieve en een visuele handicap

Wanneer de verschillen binnen de sensorische handicaps onder de loep worden genomen blijken de kredieten gebruikt voor leerlingen met een visuele handicap, zeker qua aandeel, stabiel te blijven. Die voor leerlingen met een auditieve handicap blijken dan juist steeds te stijgen doorheen de tijd.

7 Recuperaties apparatuur

Hulpmiddelen die werden toegekend ten behoeve van een bepaalde leerling en die door die leerling niet langer worden gebruikt, worden opnieuw ter beschikking gesteld van het Beheerscomité Speciale Onderwijsleermiddelen. Die hulpmiddelen worden gerecupereerd en kunnen daarna opnieuw van nut zijn voor andere leerlingen in een gelijkaardige situatie.

Gerecupereerde middelen		
	2011	2012
Aantal	111	117
Aangevraagd twv	€ 77.854,63	€ 117.280,82

**beheerscomité Speciale Onderwijsleermiddelen
2011**

Het beheerscomité Speciale Onderwijsleermiddelen onderzoekt bepaalde aanvragen tot financiering van speciale onderwijsleermiddelen en neemt een beslissing over de al dan niet toekenning ervan.

Het comité is samengesteld uit vertegenwoordigers van de onderwijsadministratie, de onderwijsinspectie, de drie GON-netcoördinatoren en een vertegenwoordiger van de minister van Onderwijs en van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.

Het comité kwam in 2011 vijf keer samen. De data waren als volgt gespreid: 14/01/2011 – 16/03/2011 – 11/05/2011 – 08/07/2011 – 26/10/2011. Het Beheerscomité van 11/05/2011 vond plaats in het K.I. Spermalie. In 2012 kwam het comité drie keer samen. De data waren als volgt gespreid: 18/01/2012 – 30/05/2012 – 09/07/2012.

Als gevolg van de delegatie van beslissingsbevoegdheid van het Beheerscomité naar de cel Speciale Onderwijsleermiddelen van AgOD*i* werden in 2011 568 aanvragen behandeld door de cel Speciale Onderwijsleermiddelen; zestien aanvragen werden behandeld op het beheerscomité voor een bedrag van 18.162,31 euro. In 2012 werden 575 aanvragen behandeld door de cel Speciale Onderwijsleermiddelen; tien aanvragen werden behandeld op het beheerscomité voor een bedrag van 23.270,67 euro.

conclusies en beleidsaanbevelingen

- Door de grote vraag naar tolkondersteuning de voorbije jaren werd in 2012 een extra inspanning geleverd om aan deze nood van leerlingen, studenten en cursisten met een auditieve handicap tegemoet te komen. Deze extra inspanning resulteerde in een stijging van het beschikbare krediet voor deze doelgroep van 1.097.000 euro in 2011 naar 3.820.061 euro in 2012. Dit vertaalde zich in een enorme toename van het totale aantal beschikbare tolkuren waardoor voor het schooljaar 2012-2013 aan iedere aanvrager het volledig gevraagde pakket tolkuren gegeven kon worden.
- De al in vorige jaarverslagen vastgestelde trend waarbij hulpmiddelen voor leerlingen met een fysieke beperking maar een zeer klein aandeel innemen van het totale beschikbare krediet voor speciale onderwijsleermiddelen zet zich ook in 2011 en 2012 voort. De belangrijkste reden voor dit kleine aandeel is dat deze hulpmiddelen, voornamelijk aangepaste stoelen en tafels, zich het best lenen voor hergebruik, en dat bij de toekenning van deze hulpmiddelen heel vaak een recuperatie kan worden toegekend van een hulpmiddel dat eerder door een andere leerling werd gebruikt, maar opnieuw ter beschikking is.
- Tijdens 2011 en 2012 werd er meermaals overleg gepleegd tussen de cel SOL van AgODi, het departement Onderwijs en Vorming en het werkveld over de procedure voor de aanvraag en toekenning van omzettingen van lesmateriaal. Tijdens dit overleg werd een aantal knelpunten aangehaald en naar aanleiding daarvan werd er een nieuwe omzendbrief opgesteld en gepubliceerd met daarin een aantal kleinere aanpassingen aan de procedure die op vraag van de scholen en de omzetcentra werden doorgevoerd.
- Onder andere door de steeds evoluerende markt van de hulpmiddelen en van softwaretoepassingen is er nood aan een permanente evaluatie en bijsturing van de – tot nog toe sinds tientallen jaren bestaande - systematiek van de toekenning van speciale onderwijsleermiddelen. AgODi stelt voor om dit systeem aan een grondige analyse te onderwerpen, waarbij er zowel oog is voor de principes en uitgangspunten die aan de basis liggen van het toekennen van speciale onderwijsleermiddelen als voor de procedure voor de aanvraag en toekenning ervan. Daarbij moet eveneens de nodige aandacht besteed worden aan een mogelijke vereenvoudiging en automatisering van de procedures.